

PREFAȚĂ

În anul 1995 se împlinesc **125** de ani de la moartea marelui mecenat Emanuil Gojdu. Cartea aceasta e consacrată memoriei filantropului, omului de cultură, fondatorului celei mai mari fundații din Monarhia Austro-Ungară.

Volumul de față cuprinde două studii aparte, scrise în limbile română și maghiară. (Deci studiul în limba română nu e tradus în limba maghiară și invers.) Scopul meu este ca publicul român și maghiar să cunoască istoricul zbuciumat al acestei fundații.

Pînă în prezent, în limba română au apărut studii, chiar și un volum omagial în această temă, dar în aceste lucrări evenimentele sunt prelucrate numai pînă în 1918. Pe baza cercetărilor făcute în Arhiva Națională Maghiară (Magyar Országos Levéltár) și în Arhiva Fundației Gojdu a Parohiei Ortodoxe Române din Budapest, încerc să prezint activitatea fundației pînă la naționalizarea ei efectuată în anul 1952. Studiilor este alăturată o Anexă, care cuprinde documente de arhivă inedite în limba maghiară.

Am toată speranța, că această contribuție aduce informații noi atât cercetătorilor, cât și publicului cititor. Cu apariția acestui volum, poate vor fi mai puține enigme, secrete, legende ce se leagă de Fundația Gojdu.

Mulțumesc Societății culturale a românilor din Budapest pentru scoaterea acestui volum și totodată mulțumesc pentru sprijinul acelor membri ai acestei societăți, care m-au încurajat, mi-au dat tărie sufletească să fac cercetări ani de-a rîndul în arhive și biblioteci.

Budapestă, 27 mai 1995.

Maria Berényi

ELŐSZÓ

1995-ben emlékezünk meg Gozsdu Emánuel halálának **125.** évfordulójáról. Az ő emlékének szenteltem ezt a könyvet. A múlt század derekán Gozsdu létrehozta az Osztrák-Magyar Monarchia egyik legnagyobb alapítványát.

A kötet két különálló, román és magyar nyelvű tanulmányt foglal magában. Legfőbb céлом az volt, hogy a román és magyar olvasóközönség megismerje a hányatott életű és regénybe illő Gozsdu Alapítvány történetét.

Román nyelven több tanulmány is megjelent ebben a téma körben, de csak 1918-ig vállalkoztak a történet feldolgozására. Az Országos Levéltárban és a Budapesti Görögkeleti Román Parókia archívumában végzett kutatásaim alapján, az alapítvány történetét 1952-ig, az alapítvány államosításáig ismertetem. A két tanulmány mellett a Függelékben kiadatlan magyar nyelvű levéltári dokumentumok kapnak helyet, melyek érzékeltetik a kor hangulatát, a tárgyalások atmoszféráját, és általuk bepillantást nyerünk a kulisszák mögötti diplomáciai csatározásokba is.

Remélem, hogy ez a kötet új adalékokkal tud szolgálni mind a téma kutatóinak, mind az olvasóközönségnek. A könyv megjelenésével talán kevesebb lesz a talány, a legenda, amely a Gozsdu Alapítvány történetét övezzi.

Köszönetet mondok a Budapesti Románok Kulturális Társaságának, hogy megjelenteti kéziratomat. Köszönnettél tartozom a Társaság azon tagjainak is akik bátorításukkal és ösztönzésükkel lelkierőt adtak a többéves sziszifuszi munkámhoz.

Budapest, 1995 május 27.

Berényi Mária